

¹ שקיבל דמן. מה שנקט קיבול הדם הוא לאו דווקא ורצה למעט את השחוטה שהיא כשרה בכל וכן משמע מדברי הרמב"ם שציין להלכה את כל הפסולים המנויים במשנה (כשמש"צ לקמן) ומשמע שפסל אותם לכל עבודת המקדש ולא חילק משא"כ שחיטה שפסק הרמב"ם בהל' פסוהמ"ק פ"א ה"א שכל הפסולים כשרים בשחיטה. ומה שלא בכלל שחיטה הרי הוא בכלל עבודת המקדש ופסולה עבודתו ודו"ק.

² זר. נפסק ברמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ט הלכה א וז"ל זר שעבד במקדש עבודתו פסולה וחייב מיתה בידי שמים שנאמר והזר הקרב יומת מפני השמועה למדו שאין חיוב זה אלא לקרב לעבודה והיכן הזהיר עליו וזר לא יקרב אליכם, אי זהו זר כל שאינו מזרע אהרן הזכרים שנאמר וערכו בני אהרן, והקטירו בני אהרן, בני אהרן ולא בנות אהרן.

³ אונן. נפסק ברמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ב הלכה ו וז"ל אם כן מפני מה נשנית אזהרה זו בכהן גדול, שכהן הדיוט שהיה במקדש בעבודתו ושמע שמת לו מת שהוא חייב להתאבל עליו אף על פי שאינו יוצא מן המקדש אינו עובד מפני שהוא אונן ואם עבד והוא אונן של תורה חילל עבודתו בין בקרבן יחיד בין בקרבן ציבור, אבל כ"ג עובד כשהוא אונן שנאמר ומן המקדש לא יצא ולא יחלל כלומר ישב ויעבוד עבודה שהיה עוסק בה ואינה מתחללת. השגת הראב"ד אף על פי שאינו יוצא. א"א וכיון שהוא חייב להתאבל עליו למה אינו יוצא ודאי יוצא ומטמא בעל כרחו. ושם הלכה ז וז"ל ומניין שעבודת האונן פסולה, מקל וחומר אם בעל מום שאוכל בקדשים אם עבד חילל, אונן שהוא אסור בקדשים שנאמר לא אכלתי באוני ממנו דין הוא שיחלל.

⁴ טבול יום. רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ד הלכה ד (ועיי"ש הל' מש"כ) וז"ל וכן טמא שטבל ועבד קודם שיעריב שמשו עבודתו פסולה וחייב מיתה בידי שמים שנאמר ולא יחללו שם אלהיהם, מפני השמועה למדו שזו אזהרה לטבול יום שעבד שעדיין טמא הוא שנאמר ובא השמש וטהר מכלל שעדיין לא טהר, אבל מחוסר כיפורים שעבד אף על פי שעבודתו פסולה וחילל ה"ז פטור. השגת הראב"ד וחייב מיתה בידי שמים. א"א כיון שטבול יום שנכנס למקדש בכרת היכי משכחת לה טבול יום ששימש במיתה והא איכא נמי כרת בשביל ביאת מקדש ואינו מוצא אותו אלא בבמה אי נמי שעשה בית יד ארוכה לצינורא והיפך באיברים מבחוץ. השגת הראב"ד וחילל ה"ז פטור. א"א והא אמרינן במכות עוד טומאתו בו לרבות מחוסר כיפורים ועוד מבהונות של מצורע דאמרינן בזבחים עשה שיש בו כרת הוא וכל שכן בביאת כולו ועוד טהרה כתיב ביולדת מכלל דעד השתא טמאה היא ואמרינן בזבחים מחוסר כפורים דוב כזב דמי ובתוספתא דזבחים מונה אותו עם אותן שבמיתה.

⁵ מחוסר בגדים. רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק י הלכה ד מצות עשה לעשות בגדים אלו ולהיות כהן עובד בהן שנאמר ועשית בגדי קדש, ואת בניו תקריב והלבשתם כתנות, וכהן גדול ששימש בפחות משמנה בגדים אלו, או כהן הדיוט ששימש בפחות מארבעה בגדים אלו הוא הנקרא מחוסר בגדים ועבודתו פסולה וחייב מיתה בידי שמים כזר ששימש שנאמר וחגרת אותם אבנט והיתה להם כהונה, בזמן שבגדיהם עליהן כהונתן עליהן, אין בגדיהן עליהן אין כהונתם עליהן אלא הרי הם כזרים ונאמר והזר הקרב יומת.

⁶ מחוסר כיפורים. כנ"ל הע' 5 שם ברמב"ם בה"ד וה"ה.

⁷ שלא רחץ ידיים ורגלים. רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ה הלכה א מצות עשה לקדש כהן העובד ידיו ורגליו ואח"כ יעבוד שנאמר ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם, וכהן שעבד ולא קידש ידיו ורגליו שחרית חייב מיתה בידי שמים שנאמר ירחצו מים ולא ימותו, ועבודתו פסולה בין כ"ג בין כהן הדיוט.

⁸ ערל. רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ו הלכה ח הערל הרי הוא כבן נכר שנאמר כל בן נכר ערל לב וערל בשר, לפיכך ערל שעבד חילל עבודתו ולוקה כזר שעבד, אבל אינו חייב מיתה.

⁹ טמא. רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ד הלכה א טמא שעבד במקדש חילל עבודתו וחייב מיתה בידי שמים על עבודתו אף על פי שלא שהה שם שנאמר וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם קדשי ה"ז אזהרה לעובד בטומאה, ולהלן הוא אומר ומתו בו כי יחלוהו, מה חילול האמור [שם] חייב מיתה בידי שמים אף כאן מיתה בידי שמים, וכל לאו שחייבין עליו מיתה בידי שמים לוקין עליו.

¹⁰ יושב עומד ע"ג כלים ע"ג בהמה ע"ג רגלי חבירו שפסול פסק הרמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ה הלכה יז וכל העובד והוא יושב חילל ועבודתו פסולה ואינו לוקה, מפני שאזהרה שלו מכלל עשה היא, וכן כל העוסק בעבודה מעבודת המקדש צריך שיהיה עומד על הרצפה, ואם היה דבר חוצץ בינו ובין הקרקע כגון שעמד על גבי כלים או בהמה או על רגלי חבירו פסל, וכן אם היה דבר חוצץ בין ידו ובין הכלי שעובד בו פסל.

רגלי חבירו פסל¹¹ קבל בשמאל פסל רבי שמעון מכשיר¹² נשפך על הרצפה ואספו פסול¹³ נתנו על גבי הכבש שלא כנגד היסוד נתן את הניתנין למטה למעלה ואת הניתנין למעלה למטה את הניתנים בפנים בחוץ ואת הניתנין בחוץ בפנים פסול¹⁴ ואין בו כרת:

¹¹ קיבל בשמאל פסל ר"ש מכשיר. הל' כת"ק דלא כר"ש פיה"מ והר"ב וכן פסק הרמב"ם בהלכות ביאת המקדש פרק ה הלכה יח ואין עבודה אלא בימין, ואם עבד בשמאל פסולה ואינו לוקה, רגלו אחת על הכלי ורגלו אחת על הרצפה [רגלו אחת על האבן ורגלו אחת על הרצפה] רואין כל שאילו ינטל הכלי או האבן יכול לעמוד על רגלו אחת עבודתו כשירה, ואם לאו עבודתו פסולה, קבל בימין ושמאל מסייעתו עבודתו כשירה, שהמסייע אין משגיחין עליו.

¹² נשפך וכו' פסול. רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק א הלכה כה נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר, אבל אם נשפך מצוואר הבהמה על הרצפה ואספו ונתנו לכלי השרת נפסל הזבח.

דהיינו הרמב"ם פסק דרך אם נפל מהצוואר לרצפה או פסול ואין להרים את הדם מהרצפה אך אם נפל מכלי השרת והרים מהרצפה כשר הזבח. והוא ע"פ המשנה בפ"ג לקמן מ"ב שכתב שנשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר ודין זה שאם נפל מצוואר הבהמה נפסל היינו כמ"ש הגמ' כאן בדף כ"ה ע"א שכתוב בפסוק ולקח הכהן המשיח מדם הפר ולמדה הגמ' דם מהפר יקבלנו וכמ"ש רש"י שם ד"ה מהפר יקבלנו שאם נשפך מן הצוואר על הרצפה ואספו פסול (וצע"ק דמשמע שצריך לקבל את כל דם הפר וכמ"ש בפיה"מ פה וא"כ כיצד אפ"ל שכל עוד שהדם מקלח מצוואר הבהמה יכול עדיין לקבל בכלי שרת והקרבן כשר כמ"ש הרמב"ם שם בהל' כ"ו והיינו שלכאורה יש סתירה דלדברי הרמב"ם הל' מעה"ק פ"ד ה"ח פסק שצריך לכוין לקבל את כל הדם ובהל' פסוהמ"ק הנ"ל הל' כ"ו התיר כשלא אסף את כל הדם והכס"מ בהל' פסוהמ"ק שם כתב שהדין שיש לאסוף את כל הדם הוא רק לכתחילה ונלע"ד דאין זה סתירה דכאן בהל' פסוהמ"ק כתב הרמב"ם שאם נפל מקצת הדם שאז רוב ככולו קיבל בכלי אך אם נשפך הרבה או עכ"פ קרוב לחציו שאז הוא פסול וע"ע מש"צ בפיה"מ המאור הע' כ"ז.

¹³ נתנו על גבי הכבש וכו' ואין בו כרת. וכן הל' דבכל האופנים שנקטה המש' פסול ראה רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ב הלכה י' וז"ל דם שמצותו ליתן אותו למעלה מחצי המזבח שנתנו למטה, או שמצותו ליתנו למטה למעלה, או שמצותו ליתנו בפנים בהיכל ונתנו על מזבח החיצון, או הניתנין על מזבח החיצון שנתנו בפנים בהיכל, או שנתן דם הניתנין בחוץ על הכבש שלא כנגד היסוד הרי בשר הזבח פסול, ואף על פי כן נתכפרו הבעלים בו כיון שהגיע דם למזבח, אף על פי שהגיע שלא למקומו הרי הוא כמו שהגיע למקומו לכפר, במה דברים אמורים כשהיה זה הזורק כשר לעבודה, אבל אם קבל הכשר ונתן לפסול ונתן הפסול את הניתנין למעלה למטה, ואת הניתנין בפנים בחוץ, ואת הניתנין בחוץ בפנים, או שנתן על הכבש שלא כנגד היסוד, לא נפסל בשר הזבח אם נשאר דם הנפש, אלא יחזור הכשר ויקבל שאר דם הנפש ויזרוק הדם במקומו. עכ"ל.

ונראה ומה שהרמב"ם השמיט מש"כ המשנה ואין בו כרת אע"פ שכתב זה בפיה"מ וכמ"ש בתיו"ט פה, אולי צ"ל כמ"ש הכס"מ והמהר"י קורקוס דהרמב"ם פסק כשמואל שמ"מ נתכפרו הבעלים פה ולכאורה היה צריך לפסוק כר"י (עיי"ש במהר"י קורקוס) ותי' משום שהגמ' השאירה את ר"י בקושיא. והרי הקושיא על ר' יוחנן היתה ממש"כ המש' שאין בו כרת ורק ע"פ שמואל יובן וא"כ כיון דנקט כשמואל במילא נקט גם בענין זה וצע"ק ואפשר לומר פשוט שכל מקום שפסול הזבח שלא פי' הרמב"ם שחייב כרת א"כ סבר שאין איסור כרת וכן אפ"ל דכל מקום שכתב פסול ולא פיגול סבר שאין חייב כרת וצע"ק.

¹⁴ תו"ט ד"ה ואין בו כרת "וכן כתב הרמב"ם" נ"ב בפיה"מ ולא ביד החזקה.